

SCHUBERT

ΛΥΚΚΕΙΑ καὶ μελαγχολικὴ μεγαλοφύια, πνεῦμα οὐράνιον, ἔψαλλε μὲ τὴν φωνὴν καὶ μὲ τὴν καρδίαν ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς γεννήσεως μέχρι θανάτου.

Κατὰ τὴν συνοικίαν τοῦ Lichtenthal, ἐν Βιέννῃ, οἱ κάτοικοι μὲ ἀγάπην δεικνύουσιν εἰς τὸν ξένον οἰκίαν φέρουσαν ἐπὶ τῆς προσόψεως μικρὰν ἐκ φαιοῦ μαρμάρου πλάκα μὲ τὴν ἐπιγραφὴν

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ SCHUBERT ΟΙΚΙΑ ΓΕΝΕΘΛΙΟΣ

καὶ δεξιᾷ ἐπεξεργασμένην λύραν, ἀριστερᾷ στέφανον καὶ τὴν χρονολογίαν τῆς 31ης Ἰανουαρίου 1797.

ὑπὸ τὴν στέγην ἐκείνην ἐγεννήθη ὁ βασιλεὺς τῶν λυρικῶν, ὁ τερπνὸς ποιητὴς τῶν ἤχων, ὁ μουσικὸς ὁ μάλιστα ποιητὴς ἐξ ὧσων ποτὲ ἐγεννήθησαν.

Ὅτε ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, δὲν ὑπῆρχε πάντοτε ἄρτος ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ. Ἦτο τὸ δέκατον ἑβδομον τέκνον οἰκογενείας, ἣτις συνετηρεῖτο ἅπασα ἐκ τῆς πενιχρᾶς καὶ μόνης προσόδου, τοῦ μισθοῦ πατρὸς πτωχοῦ διδασκάλου τῆς Βιενναίας συνοικίας τοῦ Lichtenthal.

ὑπὸ τοιοῦτον ἀστερισμὸν ἐγεννήθη ἐκεῖνος τοῦ ὁποῦ το ὄνομα εἶναι ἀκόμη ζωντανόν, ὡς ἂν εἶχεν ἀποθάνει· χθὲς μόνον, ἐνῶ παρῆλθον ἑβδομήκοντα ἔτη, ἀφ' ὅτου κοιμᾶται τὸν μέγαν ὕπνον.

Καὶ ἐγεννήθη ὁ Schubert εὐεπίφορος πρὸς τὰς ἐντυπώσεις, εὐφάνταστος, εὐαίσθητος. Βρέφος, ἐζήτει τὴν γλῶσσαν, ἵνα ψάλλῃ ὅ τι ἡ ἐνδόμυχος φωνὴ τῷ ἐνέπνεε. Καὶ οἱ φθόγγοι τοὺς ὁποίους ἐφέλλιζε διὰ τῶν παιδικῶν του χειλέων ἦτο Μουσικὴ.

Μὲ τὰ παιδικὰ ἔτι βήματα ἤρχισε νὰ παράγῃ· ἴσως διότι ἡ φύσις προησθάνετο ὅτι ἡ ὑπαρξίς αὐτῆ ἐμέλλε νὰ τερματισθῆ προῶρως καὶ διὰ

τοῦτο ὄφειλε νὰ ἀρχίσῃ παράγουσα εὐθύς ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ βίου ἀνατολῆς.

Τὰ πρῶτα ἔτη ἐν τούτοις τῆς ἡλικίας του ὑπῆρξαν τὰ ὀλιγώτερον δυστυχή τῆς ζωῆς του, διότι πεπρoικισμένος μὲ ὠραίαν φωνὴν ὑψιψώ-

νου, εἰσῆχθη εἰς τὸν χορὸν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ναοῦ, ὅπου ἀπέλαυε διδασκαλίας δωρεάν καὶ συντηρήσεως, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον χρόνον καταστρέφεται ἡ φωνή του καὶ τότε ἀρχίζει ὁ ὄντως δυσχερὴς δι' αὐτὸν καὶ πλήρης στερήσεων βίος. Ἐκτοτε ὄφειλε νὰ πορίζηται τὰ πρὸς τὸ ζῆν

καὶ ἦτο τοῦ λοιποῦ τὸ πῶς ἔζη μυστήριον. Εἶναι ὁμως γνωστὸν ὅτι ἡ ἑστία τοῦ δωματίου του ἔμενεν ἄνευ πυρὸς καὶ πολλάκις τῷ ἔλειπε καὶ τὸ χρῆμα, ἵνα ἀγοράσῃ τὸν χάρτην τῶν χειρογράφων του.

Παρὰ πάσας τὰς στερήσεις ταύτας ἡ μουσικὴ του ἔμπνευσις δὲν ἐστείρευσε. Τὰ ἔτη τῶν στερήσεων ὑπῆρξαν τὰ γονιμώτατα τῆς ζωῆς του. Εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀνάγεται καὶ τὸ κατ' ἐξοχὴν δημῶδες τῶν ἔργων αὐτοῦ «Erlkönig».

Ἡμέραν τινὰ ἐν τῷ δωματίῳ αὐτοῦ βεβυθισμένους εἰς τὰς ὡς πάντοτε μελαγχολικὰς του σκέψεις σταματᾷ τὸ βλέμμα τυχαίως ἐπὶ τινος τῶν τόμων τοῦ Goethe. Ἀναγινώσκει τοὺς στίχους τοῦ Erlkönig· ὁ συρίζων ἤχος τοῦ ἀνέμου καὶ ὁ τρόμος τοῦ μαγευμένου δάσους παρουσιάζονται ἐν τῇ φαντασίᾳ του ἀναζῶντα. Εἰς ἕκαστον στίχον τοῦ ποιήματος νομίζει ὅτι ἀκούει παράδοξον, ὑπερκόσμιον μουσικὴν καὶ μελοποιεῖ τὸ ἔργον. Τὸ ἄσμα τοῦτο, ὅπερ τοσοῦτον ἐσπευσμένως ἐμελοποίησε, προώριστο νὰ ἔχῃ λαμπρὸν μέλλον. Ἐκτελεσθὲν ἐν Βιέννῃ ὑπὸ τοῦ διασήμου ἀοιδοῦ Vögle, τοῦ ἀνὰ τὸν κόσμον γνωστοῦ ψάλτου τῶν ἔργων τοῦ Schubert, προξενεῖ αἰσθησιν. Τὸ ἄσμα αὐτὸ ὁ τυφλὸς ποιητὴς Jean Paul ἐζήτησε νὰ τῷ ψάλλωσιν ὀλίγας ὥρας πρὸ τοῦ θανάτου του, τὸ ἄσμα τοῦτο παρηγόρησε τὰς τελευταίας ἡμέρας, αὐτὸ τοῦτο συνεκίνησε τὸ τελευταῖον ἔτος τῆς ζωῆς τοῦ Goethe.

Ὁ Schubert ἦτο δυστυχὴς, διότι ὅτε οἱ Μουσικοὶ ἐν Γερμανίᾳ εἶχον τοσαύτας τιμὰς καὶ ἐτύγγανον τοσαύτης λατρείας καὶ παρ' αὐτῶν ἔτι τῶν βασιλείων, ὁ Schubert ἔφευγε τὰς αὐλὰς καὶ ἐν γένει τοὺς μεγάλους. Μόνον τὴν πρόσκλησιν τοῦ Οὐγγρου κόμητος Esterhazy ἐδέχθη καὶ ταύτην ὅτε παρεθέριζεν οὗτος ἐν Οὐγγαρίᾳ. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς οἰκογενείας ταύτης, τῆς ὁποίας τὰ τέκνα ἐδίδασκε Μουσικὴν καὶ ἠτις μετὰ πάθους ἠγάπα τὴν τέχνην, διήλθε τὰς καλλιτέρας στιγμὰς του ὁ Schubert, διότι ἐκεῖ συνεκεντροῦντο διάσημοι καλλιτέχναι καὶ ἐξετέλουν τὰ ἔργα του, τὰ πλείστα τῶν ὁποίων ἦσαν ἔμπνευσις ἐκ τῆς ἀρετῆς τοῦ εὐγενοῦς ἐκείνου κύκλου καὶ ἄλλα ἀπεικόνισις τῶν φυσικῶν εἰκόνων τῶν Στυρικῶν ὄρεων.

Ἀπὸ τῶν πρώτων αὐτοῦ συνθέσεων τὸν χαρακτηρίζει ἡ βαθεῖα ἐκείνη μελαγχολία, τὴν ὁποίαν ὁ Μίλτων ἐν τῷ «Penseroso» του ὀνομάζει goddess divinest holy and fair. Ἀλλὰ καὶ οἱ τίτλοι τῶν πρώτων του ἔργων εἶναι πένθιμοι ὡς σκιὰ τοῦ θλιβεροῦ βίου του καὶ τοῦ οὕτω προώρου τέλους του.

Ὁ Schubert εἶναι παγκόσμιος μουσικός, διότι ἔψαλλε πᾶσαν σπορ-

γὴν, διότι εἶναι ὁ αἰοδὸς τῶν θλίψεων καὶ τῶν ἐλπίδων, τὰς ὁποίας δοκιμάζει ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ. Εἶναι ἐπὶ πλέον ὁ δημιουργὸς τοῦ ἔσματος, εἶναι ἡ δημώδης μελωδία, εἶναι ὁ ψάλτης τῆς νεωτέρας Γερμανίας καὶ εἰς τὸ μέγα ἔργον τοῦ μουσουργοῦ προσθέτει τὸ μέγα ἔργον τοῦ πατριώτου, καθότι εἶχεν εἰσχωρήσει εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου του. Εἶναι δὲ τὰ πλεῖστα τῶν ἁσμάτων του μελοποιήσεις τῶν νεωτέρων ποιητῶν τῆς Γερμανίας, τοῦ Goethe, τοῦ Schiller, τοῦ Heine καὶ τοῦ Müller.

Δὲν ὑπῆρξεν εἶδος μουσικῆς ἀπρόσιτον εἰς τὴν μουσικὴν ἰδιοφυίαν τοῦ Schubert. Τὸ μελόδραμα, ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ, ἡ συμφωνία, τὸ ἔσμα καὶ αὐταὶ αἱ συνθέσεις διὰ κλειδοκύμβαλον ἐπλουτίστησαν ἐκ τῆς μουσικῆς μεγαλοφυίας του.

Αἱ λειτουργίαι τοῦ Schubert ἔχουσιν ἀπερίγραπτον καλλονήν. Εἰς τοῦτο δὲ συντέθεινεν ἡ ἄκρως σκεπτικὴ ψυχὴ του. Καὶ τινες τῶν ψαλμῶν του συντεθειμένοι διὰ γυναικείας φωνὰς νομίζει τις ὅτι ἐγράφησαν ἵνα ψαλῶσιν ὑπὸ χοροῦ ἀγγέλων.

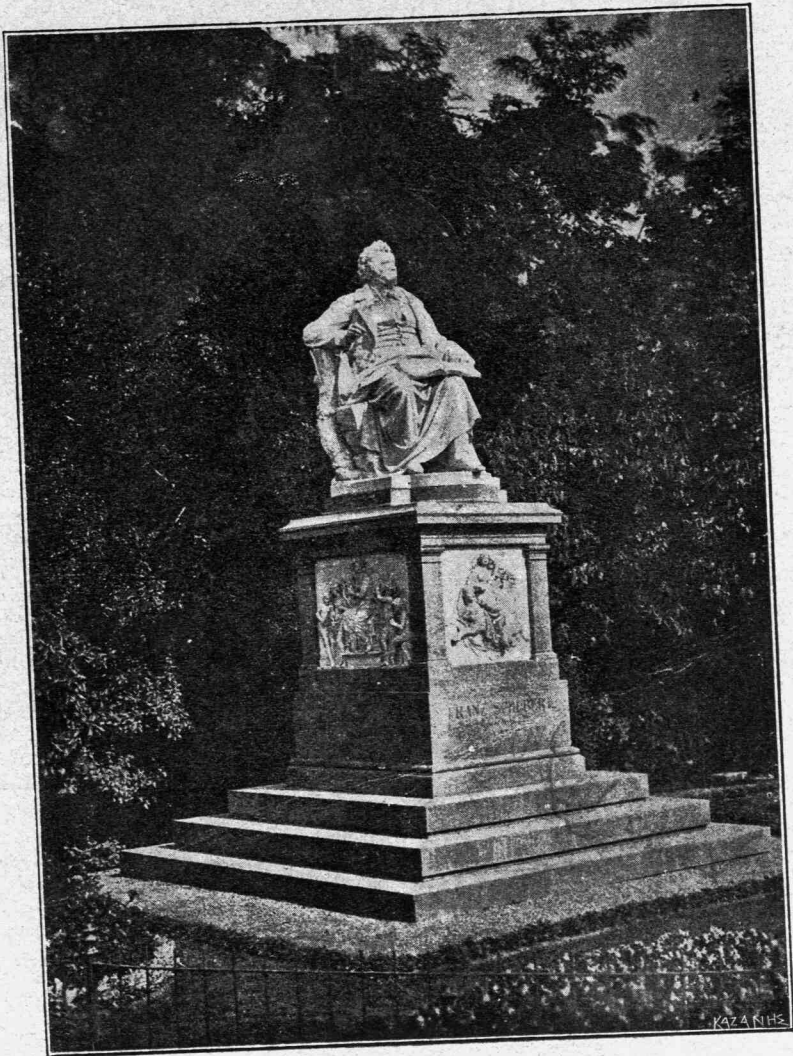
Ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἔργων του ἀναγράφεται ἡ συμφωνία του ἡ ἐπικληθεῖσα «ἀρχίσασα συμφωνία» τὴν ὁποίαν συνέθεσεν εἰς δύο ἐποχάς, καὶ ἦτις ἀφίνει τὸν ἀκρατὴν μὲ συναίσθημά τι ἐλπίδος.

Ὁ Schubert ἔζη ἐν τῷ κόσμῳ, ὅπως ὁ ταξειδιώτης ἐπὶ πλοίου, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἀπεβιβάζετο ὅσον οὐπὼ εἰς τὴν ἀκτὴν καλλιτέρου κόσμου καὶ προσεδόκα τὴν ὥραν ταύτην μὲ τόσον πόθον, ὥστε ἔγραφεν ἐν τινι χειρογράφῳ ποτὲ «ὅταν κατακλίνωμαι πᾶσαν ἐσπέραν, ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ ἐγερθῶ πλέον».

Ἡ «ἀρχίσασα συμφωνία» εἶναι εἰκὼν τῆς καρδίας του. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς θείας ἐν αὐτῇ μελωδίας παρεμβάλλονται ἀπροσδοκῆτως ἀρμονίαι τεταραγμέναι. Καὶ εἶναι αὐταὶ αἱ θλίψεις καὶ αἱ συγχύσεις αἱ ταραττούσαι τὴν γαλήνην καὶ τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Τὸ ἔργον διεγείρει προδήλως εἰς τὸν ἀκρατὴν τὸ αἶσθημα εὐτυχίας ἐν γαλήνῃ, γαλήνης ἐν εὐτυχίᾳ, τὰς ὁποίας ἔρχονται αἴφνης νὰ διακόψουν τὰ δάκρυα.

Ἀπὸ τὸ ἔργον ἄλλως τοῦ Schubert, τοῦ ὁποίου ὁ κυριαρχῶν τόνος εἶναι ἡ θλίψις καὶ ἡ ἐλπίς, ἡ μελωδία χύνεται ὡς τὸ ἄρωμα ἀπὸ τῶν ἀνθῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁμολογεῖται παρὰ πάντων οὗτος ὡς ὁ βασιλεὺς τῶν μελωδῶν. Ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου διὰ τὸν ὑψηλὸν καὶ πλήρη εὐλαθείας χαρακτῆρα τοῦ ἔργου του ὡς καὶ τὴν πρὸς τὸ θεῖον πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν, ἣν ἀποπνέει ὁ Schubert, εἶναι ὁ ὑπὲρ πάντα ἄλλον θρησκευτικὸς μουσουργός, ἱερεὺς—συνθέτης.

Χωρίς ποτε νὰ δώσῃ προσοχὴν εἰς τὴν αἰσθηματικὴν ἀντίληψιν τοῦ κοινοῦ, χωρὶς νὰ λάβῃ τι ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, ἀλλὰ μόνον χύνων εἰς μελωδίαν τὰς θλίψεις καὶ τὰς ἐλπίδας του, ζῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ

✽ ΜΝΗΜΕΙΟΝ SCHUBERT ✽

τῆς ἀρμονίας καὶ ψάλλον ἀπαύστως ὁ λεπτὸς οὗτος σύντροφος πάσης μοναξίας, ἔφθινεν ἐκ τῆς ἐξαντλήσεως, ἣτις παρακολουθεῖ συνήθως τὰς καθ' ὑπερβολὴν εὐαισθητοὺς ιδιοσυγκρασίας. Καὶ ἐν τούτοις εἰς τὰς

ἀσθενεστέρας ἀκόμη στιγμᾶς τοῦ βίου του ἀπαύστως καὶ ἐν σπουδῇ συνέθετεν, ὡσεὶ ἔσπευδε νὰ τελειώσῃ τὸ ἔργον του πρὶν ἢ ψυχὴ αὐτοῦ ἀποπτῆ.

Καὶ κατώρθωσεν ἐν οὕτῳ νεαρᾷ ἡλικίᾳ ν' ἀφήσῃ ἔργον τοσοῦτο λαμπρὸν καὶ πολυσχιδές. Ἔργον θρησκευτικόν, τοῦ ὁποίου κορύφωμα τὸ «*ave Maria*», ὑπερφυσικόν, τοῦ ὁποίου κορύφωμα «ὁ χαιρετισμὸς τοῦ φάσματος», συμβολικόν, οὐτινος ἀριστούργημα ὁ «*Erkönig*», κλασικὸν μὲ σέμνωμα τὸν «Φιλοκτήτην», περιγραφικὸν μὲ ἐντρύφημα τὸ «Ὁμίλος ἐν Ταρτάρῳ», ἄσματικὸν μὲ βάθος σκέψεως, οἶον ὁ «πλάνης», λυρικὸν μὲ πάθος, ὡς ἡ «*mignon*».

Ἄλλ' ἡ μελαγχολία ἤρχιζε πλέον νὰ τὸν κυριεύῃ βαθύτερον καὶ ἐβυθίζετο πολλάκις εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπόγνωσιν καὶ αὐτὴ ἢ ἄλλοτε φαινομενικῆ κατὰ στιγμᾶς εὐθυμία του εἶχε διὰ παντὸς ἐκλίπει. Ἦγγιζε πρὸς τὸ τέλος του. Μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου ἔδωκε τὴν πρώτην καὶ τελευταίαν του Μουσικὴν Ἑσπερίδα, καθ' ἣν ἐξετέλεσε μόνον ἰδίας αὐτοῦ συνθέσεις. Ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ κοινοῦ, ὅστις ἦτο ἀπερίγραπτος, τῷ ἐξησφάλιζε τὸν στέφανον τῆς δημοτικότητος, ἀλλ' ἡ χεὶρ, ἣτις ἤρχετο νὰ τὸν λάβῃ, ἦτο ἤδη πολὺ ἀδύνατος.

Μὲ τὰ τελευταῖα πίπτοντα φύλλα τοῦ φθινοπώρου ἐξέπνευσε διανύων μόλις τὸ 31^{ον} ἔτος τῆς ἡλικίας του, καὶ ὁ νεκρὸς του ὠδηγήθη πλησίον τοῦ μέρους ἔνθα εἶχε ταφῆ ὁ Beethoven. Περίεργον γεγονός ἐστορεῖται περὶ τοῦ Schubert καὶ τοῦ Beethoven. Ὅτε ὁ Beethoven ἦτο εἰς τὴν τελευταίαν ἀγωνίαν τοῦ θανάτου μεταξύ τῶν πολλῶν καὶ θαυμαστῶν φίλων του, οἵτινες τὸν ἐπεσκέφθησαν, ἦτο καὶ ὁ Schubert, ὅστις, ἀφοῦ ἐπὶ τινὰς στιγμᾶς προσεῖδε τὸν ἀγωνιῶντα σιωπηλῶς, ἐξεχύθη εἰς λυγμοὺς καὶ ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ δωμάτιον τοῦ ἐκπνέοντος. Τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ τοῦ Beethoven ὁ Schubert, καθήμενος μετὰ δύο φίλων ἐν τινὶ καπηλείῳ, μεθ' ὧν συνέπιπε κατὰ τὸ γερμανικὸν ἔθιμον εἰς μνημόσυνον τοῦ πρὸ ὀλίγου κηδευθέντος, καὶ ἔπειτα ὑπὲρ τῆς μνήμης ἐκείνου ὅστις τὸ ταχύτερον θὰ τὸν ἠκολούθει, πληροῖ ἐν σπουδῇ τὸ κύπελλον καὶ ἐγείρων αὐτὸ εὐχεται ὅπως γίνῃ αὐτὸς ὁ ἀκολουθήσων πρῶτος τῶν ἄλλων.

Εἰς τὸ ὠραῖον κοιμητήριον τοῦ Währing, τοῦ ὁποίου οἱ δρόμοι τὸν μὲν χειμῶνα σκιάζονται ὑπὸ τοῦ φυλλώματος δένδρων ἀειθαλῶν, τὸ δὲ θέρος μοιροβολοῦσιν ἀπὸ τὰς ἠνθισμένας πασχαλέας καὶ τὰ ἄγρια τριαντάφυλλα, τῶν ὁποίων οἱ θάμνοι πλέκονται μεταξύ τῶν τάφων, πλησίον τοῦ τάφου τοῦ Beethoven κείται ὁ ἀγαθός, ὁ εὐγενής, ἀλλ' ὅμως καὶ δυστυχῆς Schubert. Καθ' οἵανδῆποτε ὠραν τοῦ ἔτους καὶ ἂν ἐπισκεφθῇ

τις τὸν τάφον του, θὰ ἴδῃ ἐπ' αὐτοῦ στεφάνους ἐξ ἀμαράντων, τοὺς ὁποίους καταθέτουσιν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εἰς τὸν ἔνθον αὐτὸν τῆς καρδίας ψάλτην, ὅστις διὰ τοῦ εὐεργετικοῦ ἔργου του τάσσεται εἰς τὴν τάξιν τῶν μεγάλων ἀθανάτων.

Ἐπὶ τοῦ τάφου του ὑπάρχει πλᾶξ φέρουσα τὴν ἀκόλουθον ἐπιγραφὴν : « Ὁ θάνατος ἔθαψεν ἐνταῦθα μέγαν πλοῦτον καὶ ἔτι ὠραιοτέρας ἐλπίδας ». Καὶ κατωτέρω : « Ἐνταῦθα κεῖται ὁ Franz Schubert, γεννηθεὶς τῇ 31ῃ Ἰανουαρίου 1797, θανὼν δὲ τῇ 19ῃ Νοεμβρίου 1828 εἰς ἡλικίαν 31 ἐτῶν ».

(1900)

ΕΡΑΣΜΙΑ Ν. ΚΑΛΛΙΣΠΕΡΗ

Ο ΥΠΝΟΣ ΤΗΣ ΛΟΩΑΣ

ΟΙΜΑΤΑΙ !

Ἐπάνω εἰς τὰ μακρὰ βλέφαρα καὶ ὑπεράνω ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τοὺς ὁποίους ἀνεκατοπτρίζετο ἡ γαλανὴ ἡμέρα, ἤλθε τώρα νὰ καθήσῃ, ὁ ὕπνος ὁ ἡρεμος καὶ ἀπολαυστικός, ὡς συνέχεια τῶν σκέψεων τῆς ἡμέρας.

Δὲν εἶναι ὁ ὕπνος ὁ λυσιπικρός. Διότι πόνος ἀκόμη δὲν εἰσώρμησεν εἰς τὴν ἀθῶαν καρδίαν τῆς παρθένου τὴν ὁποίαν προστατεύει ἡ ἀγνότης καὶ ἡ γαλήνη.

Δὲν εἶναι ὁ ὕπνος τῆς λήθης. Δὲν ἐγνώρισεν ἀκόμη τὸν κόσμον ἢ ἀμόλυτος ψυχὴ καὶ δὲν ἐδοκίμασεν εἰσεῖτι τὴν ἀνάγκην νὰ λησμονήσῃ. Ὅ,τι ἠγάπησεν καὶ ὅ,τι ποθεῖ τὸ ἔχει ἀκόμη ὑπὲρ ἑαυτῆς καὶ ἀντὶ νὰ ἔχῃ ἀνάγκην τῆς λήθης, αἰσθάνεται ὅτι καὶ διπλασίαν δύναμιν

σκέψεως καὶ πολλαπλασίαν δύναμιν συγκεντρώσεως ἂν εἶχε θὰ ἠδύνατο νὰ τὰς καταναλώσῃ.

Κοιμᾶται ἡ ἀθῶα καὶ ὁ ὕπνος τῆς δὲν εἶναι ὁ ὕπνος τῶν παραφόρων πόθων καὶ τῶν ἀπραγματοποιήτων σκέψεων. Τὴν νεανικὴν τῆς ψυχὴν

